

Svar på skriftligt spörsmål SSS 72/2025 rd

Svar på skriftligt spörsmål om vallagen och om att införa elektroniska kandidatansökningar

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 72/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Suna Kymäläinen /sd:

Är regeringen medveten om möjligheterna till mänskliga misstag i den nuvarande vallagstiftningen inom behandlingen av kandidatansökningar i pappersformat,

anser regeringen att det vore viktigt att utreda möjligheten att införa elektroniska kandidatansökningar,

hur ämnar regeringen trygga förverkligandet av demokratin och främjandet av digitaliseringen ur vallagstiftningens synpunkt?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Vid kommunalval ansvarar den kommunala centralvalnämnden för behandlingen av kandidatansökningar. På sitt möte som hålls senast 48 dagar före valdagen beslutar den kommunala centralvalnämnden i enlighet med vallagen om till vem, på vilka dagar, vid vilka klockslag och vart de kandidatansökningar och andra handlingar som gäller uppställning av kandidater som är avsedda för centralvalnämnden ska lämnas in.

Centralvalnämnden tar i allmänhet emot kandidatansökningarna på så sätt att valombudet personligen lämnar in ansökan. På detta sätt kan ansökan preliminärt gås igenom tillsammans med valombudet redan när den lämnas in.

Vallagen förhindrar dock inte att kandidatansökningshandlingar lämnas in även elektroniskt. På behandlingen av kandidatansökningar tillämpas utöver vallagen även förvaltningslagen och lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

På grund av valsäkerheten och valsystemets funktion är kandidatuppställningen förknippad med ovillkorliga tidsfrister som ska iakttas oavsett hur handlingarna lämnas in.

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering (Ett starkt och engagerat Finland, 20.6.2023) innehåller en skrivning (sid 228) enligt vilken ”regeringen möjliggör elektronisk kandidatuppställning som huvudregel, men säkerställer dock att kandidatuppställningen alternativt kan skötas även på papper.”

Enligt regeringsprogrammet (sid 119): "digitalisering och utnyttjande av teknik är ett av de viktigaste sätten att förbättra de offentliga tjänsternas kvalitet, effektivitet och tillgänglighet.”

För att genomföra skrivningen som ingår i regeringsprogrammet har justitieministeriet gjort inledande förberedelser för att bygga upp en webbtjänst vars mål är att göra det möjligt att elektroniskt upprätta alla handlingar som anknyter till kandidatuppställningen i allmänna val. Byggandet av tjänsten som skulle utnyttja stark autentisering kräver ett anslag som är avsett för ändamålet samt ett separat finansieringsbeslut. Tills vidare har det dock inte varit möjligt att anvisa finansiering för projektet. Målet med webbtjänsten skulle vara att främja de valrättigheter och rättigheter att delta som tryggas i grundlagen, underlätta arbetet för valombud från valmansföreningar och partier samt för valmyndigheter som behandlar kandidatansökningar, underlätta kandidaternas arbete vid utfärdandet av handlingen om kandidatens samtycke och försäkran, underlätta valmansföreningarnas grundande medlemmars och understödjares möjligheter att underteckna valmansföreningens stiftelseurkund eller ett anhängarkort som fogas till den samt utveckla kandidatansökningarnas tekniska tillförlitlighet och därmed den tekniska tillförlitligheten av hela valets kandidatuppställning. Det är bra att notera att även om en elektronisk kandidatuppställning underlättar valombudens arbete, eliminerar inte heller den helt möjligheten till mänskliga fel. Vid elektronisk kandidatuppställning ska valombudet fortfarande upprätta kandidatansökan och lämna den till valmyndigheten.

Helsingfors 8.4.2025

Justitieminister Leena Meri